

**דו"ח הוועדה להערכת איכות במסגרות החרדיות בתחום
מנהל עסקים וחשבונאות**

**המרכז האקדמי לב
מכון לוסטיג ומכון דעת**

מרץ 2015

ניסן, תשע"ה

דו"ח הוועדה להערכת איכות במסגרות החרדיות בתחום מנהל עסקים

וחשבונאות

1. רקע

בהחלטת המועצה להשכלה גבוהה מיום ה-10 לינואר 2012, נקבע כי "תיערך בקרה שוטפת באשר להבטחת עמידת התכניות למגזר החרדי, ובמיוחד תכניות הנלמדות מחוץ לקמפוס... לרבות בקרה כי רמת התכניות, חברי הסגל המלמדים בהן, הבחינות ותשתיות הלימודים זהות לתכניות הנלמדות בקמפוסים".

בהמשך לכך, החליטה מל"ג ב-23 לאוקטובר 2012 "לקיים תהליך של הערכת איכות של הפלטפורמות והמסגרות החרדיות". בנוסף החליטה מל"ג, כי "פעילות הערכה והבקרה תתבצע ע"י האגף להערכת איכות."

פעילות הבטחת האיכות של המועצה להשכלה גבוהה במח"רים והפלטפורמות החרדיות נועדה להתאים את בדיקת מסגרות אלה לתהליכי הבטחת האיכות השוטפים המתבצעים במוסדות להשכלה גבוהה בישראל.

לפיכך, גובשו ההנחיות לביצוע הערכה עצמית, שבסופן הגישו המוסדות דו"ח הערכה עצמית. מטרת הערכה הינה לתת תמונה ונתונים מפורטים וברורים לגבי תכניות הלימודים במח"רים ובפלטפורמות החרדיות ולבדוק את מידת זהותן לתכניות במוסדות האם.

ביום 24.11.13 אישרה המועצה להשכלה גבוהה את הרכב הוועדה להערכת איכות במסגרות החרדיות בתחום מנהל עסקים וחשבונאות

להלן ההרכב שאושר:

- פרופ' שמעון בנינגה, הפקולטה לניהול, אוניברסיטת תל אביב
 - ד"ר שלומית זוטא, ביה"ס לניהול וכלכלה, המכללה האקדמית תל אביב-יפו
 - פרופ' יצחק פריד, הפקולטה לניהול, אוניברסיטת סירקיוס, ניו-יורק, ארה"ב
 - פרופ' יונתן קורנבלוט (אמריטוס), בית הספר למנהל עסקים, האוניברסיטה העברית
- גב' אלכס בוסלוביץ- ביליק -מרכזת הוועדה, האגף להערכת איכות, המועצה להשכלה גבוהה

במסגרת פעילותה, הוועדה התבקשה:

1. לבדוק את הנושאים הבאים ולהגיש לוות"ת ולמל"ג דו"ח מסכם הכולל מסקנות והמלצות באשר לרמתן של התכניות ולמידת זהותן למוסדות האם, תוך התייחסות לנושאים הבאים:

- התנהלות אקדמית ואדמיניסטרטיבית.
- תכנית הלימודים, כולל סילבוסים ודרישות הקורסים.
- סגל, כולל קורות חיים ואיכות ההוראה.
- פרופיל הסטודנטים: פרופיל הקבלה ואופן קבלה כולל הדרישות לסיום התואר.
- תשתיות: מבנה, כיתות לימוד, חדרי סגל, מזכירות, ספריה ומאגרי מידע.
- תוצאות הלמידה בשני מישורים: א. רמת הבחינות, עבודות ופרויקטים וממוצע הציונים; ב. תעסוקת הבוגרים (כגון: אופי התעסוקה, המשך לימודים אקדמיים).

2. לבחון את דוחות ההערכה העצמית, שהוגשו על ידי המוסדות אשר בהם מסגרות חרדיות ללימודי מנהל עסקים וחשבונאות, ולערוך ביקורים במוסדות אלה.

3. להגיש למל"ג דו"ח על כל אחת מתוכניות הלימוד, הכוללים את ממצאי הוועדה והמלצותיה.

2. עבודת הוועדה

ביום 23.3.14 התקיימה ישיבת ההכנה הראשונה של הוועדה, במהלכה דנה הוועדה בנושאים מהותיים הנוגעים להשכלה הגבוהה בישראל, פעילות וועדת ההיגוי לחרדים, פעילות האגף להערכת איכות ותכניות הלימודים למנהל עסקים וחשבונאות במסגרות החרדיות.

במסגרת ההערכה בחודש מרץ 2014 הוועדה ביקרה בשני מוסדות ב4 קמפוסים שונים: המרכז האקדמי לב (קמפוס לוסטיג וקמפוס דעת), הקריה האקדמית אונו (קמפוס אור יהודה וקמפוס ירושלים). במהלך הביקורים נפגשה הוועדה עם בעלי תפקידים שונים במוסדות, הנהלה בכירה, אנשי סגל, סטודנטים ובוגרים וערכה סיור במחלקות.

דו"ח זה עוסק בתכנית הלימודים במנהל עסקים וחשבונאות שמקיים המרכז האקדמי לב במכון לוסטיג ובמכון דעת. ביקור הוועדה התקיים בתאריכים: 24.3.14 ו25.3.14.

לוח הזמנים של הביקור מצורף כנספח 2 .

תקציר מנהלים

הוועדה ביקרה בשבוע של ה 22.3.2014 ב2 תכניות למנהל עסקים לחרדים של המרכז האקדמי לב.

שתי התכניות שלהלן פועלות במסגרת המרכז האקדמי ל תחת הניהול האקדמי של פרופ' מנחם שטיינר (רקטור התכניות). בדו"ח זה בד"כ נתייחס לתכניות הללו כ-"לוסטיג-דעת".

- מכון לוסטיג ברמת גן—תכנית בחשבונאות ותכנית במנהל עסקים לנשים
- מח"ר דעת בירושלים—תכנית בחשבונאות ותכנית במנהל עסקים לנשים

בכל התכניות יש התמחות בחשבונאות ומנהל עסקים.

באופן כללי מצאנו שבכל התכניות שנבדקו, תכנית הלימודים הינה מכובדת ותואמת את ציפיותינו מתכנית ב"א במנהל עסקים או חשבונאות מסוג זה של מכללה. התרשמנו מאד מאיכות הסטודנטיות, המחויבות שלהן ללימודים, והרצון העז שלהן להצליח בלימודים ולמצוא דרך לשוק העבודה. מצאנו—בשני המוסדות—חבר מורים המחויב מאד לסטודנטיות ולאידיאולוגיה העומדת מאחורי התכניות.

בשני מישורים אפשר לשפר את התכניות:

- תגבור שירותי קריירה והשמה.
- תגבור הוראת השפה האנגלית.

הוועדה מוצאת לנכון להוסיף כמה מילים על עצם הרעיון של תכניות לחרדים. התכניות הן סוג של "העדפה מתקנת" הנובעת מהצורך להכניס צעירים חרדיים למעגל התעסוקה. תכניות אלו מלוות בפשרות קשות: הפרדה כמעט מוחלטת בין גברים ונשים, אפליה נגד נשים (מרצות לא מורשות ללמד גברים), קבלה בתנאים מקילים שלהם לא זוכים רבדים אחרים באוכלוסייה, סובסידיות ממלכתיות, ועוד.

אנחנו מצדיקים (בהרגשת אי-נוחות מסויימת) העדפה זו בגלל הצרכים המיוחדים של אוכלוסיית היעד והצורך הלאומי לאינטגרציה של הסקטור החרדי בשוק העבודה בישראל. במיוחד אנחנו מזהירים נגד "המשך טבעי" לתכניות: תארי מ"א ואפילו תארי דוקטורט לחרדים. לדעתנו, המל"ג צריכה לדאוג שהתחלה צנועה ומבטיחה זו לא תוביל להקמת "אוניברסיטה חרדית". הסטייה מעקרון השוויוניות צריכה להיות זמנית ומוגבלת, שמא המאמץ לאינטגרציה של סקטור מסויים יוביל לפילוג עוד יותר קיצוני בחברה הישראלית.

חשוב לנו להדגיש כי הצלחת התכניות שביקרנו עלולה ליצור אצל הסטודנטים ואצל סגל ההוראה את הרושם (המוטעה) שלימודי ליבה ורקע השכלתי רחב אינם נחוצים להשכלה אקדמית וניתן לסגור פערים של שנים בתקופת מכינה קצרה יחסית. לדעתנו סגירת הפערים היא שטחית למדי ורמת מקצועות הליבה נעדרת עומק.

תכניות לימודים

תכניות הלימודים הן זהות בין שני הקמפוסים (לוסטיג ברמת גן ודעת בירושלים), ולפי החומר שהועבר לוועדה התכניות זהות לתכנית הלימודים בקמפוס האם. מצבת ההוראה הינה משותפת לכל התכניות ולדברי ההנהלה האקדמית כל המורים מלמדים בכל הקמפוסים.

מבחינת הסילבוסים ומשיחות עם המורים ועם הסטודנטיות, התרשמנו כי חומר הלימודים הוא אחיד בין הקמפוסים ואינו מותאם למגזר החרדי (להוציא התאמות קלות הנוגעות לדוגמאות, סרטונים וכו'). כלומר, קורס בתכניות לוסטיג-דעת הוא (על פניו) זהה לאותו קורס באותו שם בקמפוס האם.

המלצות לגבי תכנית הלימודים

מצאנו מספר נקודות הטעונות שיפור בכל התכניות למגזר החרדי. הסטודנטים מגיעים עם חוסר משמעותי בידיעת האנגלית (הבעיה חריפה יותר בקרב גברים ופחות בקרב נשים שלרבות מהן יש בגרות באנגלית). המוסדות מודעים לבעיה זו ודורשים מהסטודנטים לימוד במכינה באנגלית. בלוסטיג-דעת אין תגבור נוסף באנגלית במהלך התואר.

כך או אחרת, לימודי האנגלית אינם מביאים את הסטודנטים לרמה מספקת לשוק העבודה.

- חשיפה לעולם החיצון: יש מעט מדי מרצים אורחים ופעילויות החושפות את הסטודנטים לנעשה בעולם העסקים. לדעתנו זה פוגע בהשמה בשוק העבודה.
- למרות שיחידים בסגל ההוראה ובסגל המנהלי של התכניות עושים כמיטב יכולתם לסייע בתהליך מציאת עבודה, התכניות לא מיסדו את תהליך ההשמה.

סטודנטיות

הוועדה התרשמה מאוד מרמת האיכות של הסטודנטיות בשתי התכניות המתקיימות בשני הקמפוסים לוסטיג ודעת. כולן הפגינו התלהבות יוצאת דופן למסגרת הלימודים וללימודים עצמם, והיו צמאות דעת, רציניות ושקדניות. בכל התכניות של דעת ולוסטיג הבנות מתחילות את היום עם 3 שעות לימודי קודש ואח"כ לימודי תואר ראשון. הרבה בנות בחרו דווקא במוסד זה גם בגלל לימודי הקודש וגם בגלל המוניטין של המוסד בקרב החרדים.

תנאי קבלה

תנאי הקבלה הינם זהים בין כל הקמפוסים וכוללים:

(1) תעודת בגרות או מכינה קדם אקדמית הכוללת:

מתמטיקה: 4 יח"ל בציון 70 לפחות או 3 יח"ל בציון 85 לפחות,

אנגלית: 4 יח"ל בציון 65 לפחות

(2) ציון במבחן פסיכומטרי או מבחן תיל

(3) ציון התאמה לפי הנוסחה:

$$(0.02 \times \text{פסיכומטרי/תיל}) + (0.35 \times \text{ממוצע בגרות}) + (35.7 \times \text{ראיון אישי})$$

לא נקבע ציון סף בבגרות עצמה.

**נתוני קבלה בפועל על שלוש השנים האחרונות--תשע"א, תשע"ב, תשע"ג
קמפוס לוסיג ודעת בהשוואה לקמפוס האם (לב)**

מנהל עסקים--קמפוס דעת (מח"ר)						חשבונאות ומערכות מידע--קמפוס דעת (מח"ר)					
שנה"ל	מספר נרשמים	מתוכם על תנאי	בגרות עם בונוס	ממוצע פסיכומטרי /תיל	ממוצע ציון התאמה	שנה"ל	מספר נרשמים	מתוכם על תנאי	בגרות עם בונוס	ממוצע פסיכומטרי /תיל	ממוצע ציון התאמה
תשע"א	52	36	96.7	533.4	80.5	תשע"א	52	36	96.7	533.4	80.5
תשע"ב	92	55	99.0	521.1	80.8	תשע"ב	92	55	99.0	521.1	80.8
תשע"ג	49	24	99.5	547.5	81.5	תשע"ג	49	24	99.5	547.5	81.5
79.4			97.2		507.6						79.4
מנהל עסקים--קמפוס לוסיג (מח"ר)						חשבונאות ומערכות מידע--קמפוס לוסיג (מח"ר)					
שנה"ל	מספר נרשמים	מתוכם על תנאי	בגרות עם בונוס	ממוצע פסיכומטרי /תיל	ממוצע ציון התאמה	שנה"ל	מספר נרשמים	מתוכם על תנאי	בגרות עם בונוס	ממוצע פסיכומטרי /תיל	ממוצע ציון התאמה
תשע"א	27	18	99.3	545.7	81.4	תשע"א	27	18	99.3	545.7	81.4
תשע"ב	35	7	99.6	534.2	81.3	תשע"ב	35	7	99.6	534.2	81.3
תשע"ג	32	9	98.9	534.4	81.0	תשע"ג	32	9	98.9	534.4	81.0
79.6			95.9		516.7						79.6
80.4			98.2		515.6						80.4
78.9			94.3		520.6						78.9
מנהל עסקים--קמפוס ראשי (לב)						חשבונאות ומערכות מידע--קמפוס ראשי (לב)					
שנה"ל	מספר נרשמים	מתוכם על תנאי	בגרות עם בונוס	ממוצע פסיכומטרי /תיל	ממוצע ציון התאמה	שנה"ל	מספר נרשמים	מתוכם על תנאי	בגרות עם בונוס	ממוצע פסיכומטרי /תיל	ממוצע ציון התאמה
תשע"א	65	15	96.2	587.0	81.1	תשע"א	65	15	96.2	587.0	81.1
תשע"ב	83	18	94.9	572.3	80.4	תשע"ב	83	18	94.9	572.3	80.4
תשע"ג	46	12	95.4	567.3	80.6	תשע"ג	46	12	95.4	567.3	80.6
80.5			96.9		564.3						80.5
79.4			94.2		545.7						79.4
79.4			92.9		552.6						79.4

ההבדלים בין לוסיג-דעת לבין קמפוס האם מוסברים ע"י הבדלי בית ספר (תיכון חרדי, סמינר חב"ד וכו' לעומת ממ"ד) יש לציין את הנטייה של בוגרות בית ספר לוסיג להמשיך לתואר באותו מוסד (ובאותו בניין!). מספר המתקבלות על תנאי בלוסיג ובדעת אינו מעיד על חריגים אלא על העובדה שהבנות ממשיכות ישר לתואר ראשון אחרי סיום בית הספר (לעומת צבא או שנת שרות לאומי), כאשר בהתחלת שנת הלימודים העוקבת עדיין אין בידי הבנות תעודת בגרות מודפסת ממשרד החינוך.

אחוז נשירה

אין הבדלים משמעותיים באחוזי הנשירה בין כל הקמפוסים וחוף ממקרה בודד (שנה א' תשע"ב קמפוס ראשי) הנשירה הינה סבירה (15%-5% על פני מחזור) וייתכן מתחת לצפוי במוסדות כלליים. הנשירה מהתכנית בחשבונאות קצת יותר גבוהה מאשר בתכנית במנהל עסקים וכמעט כל הנושרות עוברות למנהל עסקים.

* התכנית במנהל עסקים בדעת נפתחה בתשע"ג לכן אין משמעות לנשירה.

יחס סגל סטודנט

בלימודי חשבונאות יחס סגל סטודנט בדעת-בלוסיג הם 1:26 ו- 1:15. בקמפוס האם היחס הוא 1:16. יחסים אלו מצויינים ביחס למוסדות אחרים בגלל ההפרדה בין גברים ונשים בכל הקמפוסים והכיתות הקטנות הנובעות ממנה (המל"ג ממליץ על יחס של 1:50). יש לציין שהיחס של המל"ג משווה מספר חברי סגל למספר סטודנטים. יחס מתאים יותר לבדיקת קשר הוראתי בין סגל לסטודנטים הוא היחס בין סך שעות הוראה של סגל לסך שעות לימוד של כל הסטודנטים).

תכנית השלמה

רוב הנשים המתקבלות ללוסטטיג-דעת הינן בוגרות בתי ספר תיכוניים חרדיים (בעיקר בית יעקב וחב"ד) עם בגרות של משרד החינוך או בחינות מקבילות "אקסטרניות" בהן הן מגיעות לסף הקבלה של מוסד האם. אי לכך אין להן צורך בשנת השלמה. המוסד ער לכך שחלק מהנשים זקוקות להשלמות בהשכלתן הכללית וקיים מערך של חונכות ושעורי עזר כדי לגשר על הפער.

מדיניות העדפה מתקנת

מוסד האם מקיים תכנית להעדפה מתקנת לבעלי מוגבלויות. יש לציין שהבנין של מכון לוסטיג אינו מונגש לסטודנטיות בעלות מוגבלות פיזית. בעיה זו אמורה לבוא על פתרונה עם סיום המבנה החדש. במכון דעת הבעיה לא קיימת - ישנן מעליות.

השמה בעבודה

קיימת מערכת ייעוץ, אך לדברי הסטודנטיות הן נתקלות בקושי במציאת עבודה. יש מקום לשפר את מערך ההשמה וכן את הפעילות החוץ-לימודית להכרת המשק, כפי שיפורט בפרק הסיכום.

לתחושת הוועדה, למרות שרוב הבוגרים מוצאים עבודה בסוף הלימודים, יש תחושת אכזבה מסויימת בין בוגרי מנהל עסקים מאופי ואיכות העבודה שהושגה. לתחושתנו בוגרי חשבונאות לא מוצאים רמת עבודה התואמת את הישגיהם במבחני מועצת רואי חשבון.

סגל אקדמי וסגל מנהלי

א. סגל אקדמי

איכות הסגל

מספר חברי הסגל בעלי דוקטורט המלמדים בקמפוסים החרדיים מועט, וישנו חבר סגל יחיד בדרגת פרופסור. עם זאת, בתשובה לשאלת חברי הוועדה נאמר כי המוסד היה ער לבעיה ובכוונתו לפתור אותה החל משנת הלימודים הבאה על ידי החלפת חברי סגל רבים שאינם בעלי תואר שלישי בחברי סגל בעלי תואר שלישי.

כמו כן, נמצאו מקרים רבים בהם חברי סגל לימדו קורסים שאינם בתחום מומחיותם (לדוגמא, חברת סגל בעלת דוקטורט בשיווק המלמדת מסחר אלקטרוני). בתשובה לשאלת חברי הוועדה נאמר כי במקרים מסוימים חברי הסגל האמורים הם בעלי תחומי התמחות אחדים בזכות כמה תארים שרכשו, המוסד היה ער לבעיה ובכוונתו לפתור אותה החל משנת הלימודים הבאה על ידי הפסקת הוראתם של חברי סגל בתחומי הוראה שאינם בתחום מומחיותם והעסקת חברי סגל חדשים עם תחומי ההתמחות הרלוונטיים.

בשיחות עם סגל ההוראה קיבלה הוועדה את הרושם כי סגל המרצים נלהב ומסור לסטודנטיות במידה בלתי רגילה, וכי הפן האידיאולוגי של שילוב האוכלוסייה החרדית בחיי העבודה מהווה מרכיב בעל חשיבות ראשונה במעלה בעבודתו. הרושם התחזק במהלך שיחות עם הסטודנטיות, אשר הביעו שביעות רצון הן מרמת ההוראה של הסגל האקדמי והן מיחסו אליהן. הסטודנטיות ציינו מקרים בודדים בהם ביקשו לא לשבץ להוראה מרצים שרמת ההוראה שלהם הייתה נמוכה, וההנהלה נענתה לבקשתן.

כמו כן התרשמה הוועדה כי ההנהלה וראשי התחומים שוקדים על שיפור התכנית באופן מתמיד, וכי היו ערים לחלק מנקודות התורפה שהועלו על ידי הוועדה והחלו לטפל בהן בטרם הועלו על ידה.

אחידות השיבוץ בין הקמפוסים

השגת אחידות מלאה בין קמפוס האם, קמפוס לב המיועד לגברים בלבד, לבין הקמפוסים החרדיים, המיועדים לנשים בלבד, כמעט ואיננה אפשרית. זאת—משום שנשים אינן יכולות להרצות לקהל גברים, ואילו גברים, אם הם נשואים, יכולים לעמוד בפני קהל נשים וגברים כאחת. יש לבחון את אחידות השיבוץ בין הקמפוסים לאור עובדה זו. ההנהלה ציינה בפני הוועדה כי המוסד שם דגש על שילוב בוגרות לוסטיג-דעת בסגל האקדמי של הקמפוסים החרדיים.

עם זאת, נמסר לוועדה כי לכל קורס קיים רכז, המרכז את הפעילות באופן הדוק ביותר מבחינת מצגות, תרגילים ומבחנים, כולל מועדיהם ואופן בדיקתם. הבחינות בקורסים הנלמדים בסמסטר מסוים בקמפוסים השונים זהות, והן ניתנות באותם מועדים (יום ושעה). לדעת הוועדה, הפיקוח ההדוק מאפשר גמישות מסוימת בשיבוץ המרצים ללא חשש לפגיעה באחידות רמת ההוראה.

ב. סגל מנהלי

לכל אחד מן הקמפוסים יש, בנוסף למנהל אקדמי, מנהל האחראי על הצד הלא אקדמי. מנהלים אלו מכירים היטב את אורח החיים החרדי ואת הבעיות המיוחדות אותו. בנוסף, ישנם אנשי סגל אחרים המטפלים בצדדים טכניים, כגון רישום וקבלה.

הוועדה התרשמה כי קיים מספר מספק של חברי סגל מנהלי, וכי הסטודנטיות שבעות רצון מתפקודם. נראה כי חברי הסגל המנהלי קשובים לבקשותיהן של הסטודנטיות ומטפלים בעניינים המועלים על ידם במהירות וביעילות.

תשתיות

קמפוס לוסטיג שוכן בבניין המשמש גם כבית ספר תיכון. קמפוס דעת שוכן בבניין הסמוך מכון טל, שאף הוא קמפוס השייך ללוסטיג-דעת. חלק ניכר מן התשתיות בשני הקמפוסים לוקות בחסר. עם זאת, נראה כי ההנהלה מודעת לנושא ועושה מאמצים רבים לפתור את הבעיות. חלק מן הבעיות אמור להיפתר כבר בשנת הלימודים הבאה.

חדרי כיתות

בשני הקמפוסים קיים מחסור בחדרי כיתות. הבעיה בקמפוס לוסטיג אמורה להיפתר, לדברי מנהל הקמפוס, כבר בקיץ 2014, אז יושלם שיפוץ הבניין הסמוך לבניין הקמפוס, המיועד לחדרי מרצים, ואילו חדרי המרצים שבבניין הקיים יוסבו לכיתות. בקמפוס דעת בעיית חוסר חדרי הכיתות קשה יותר לפיתרון בטווח הקצר. בכוונת ההנהלה להגדיל את שטחי השכירות כבר בשנת הלימודים הבאה, כאשר לטווח הארוך מתקיימים מגעים לבניית בניין חדש ליד מכון לב.

חדרי הכיתות הקיימים בשני הקמפוסים ממוזגים ומצוידים היטב.

חדרי מרצים

בשני הקמפוסים ישנם חדרים למנהל האקדמי. כמו כן ישנו חדר המשרת את כל המרצים האחרים. בקמפוס לוסטיג יש כיום מחסור בחדרי מרצים אך הדבר אמור, כפי שנכתב לעיל, לבוא על פתרונו בשנת הלימודים הבאה בשל בנייה בבניין הסמוך שאמורה להסתיים בקיץ 2014. בקמפוס דעת, לראשי התחומים אין משרדים, והם משתמשים בחדרי המרצים בקמפוס לב הראשי הנמצא במרחק לא רב מקמפוס דעת.

ספרייה

נקודת תורפה בולטת בספריית שני הקמפוסים הוא מיעוט חומר באנגלית – ספרי לימוד, ז'ורנלים ועיתונים. הדבר נובע מן העובדה שהסגל ממעט להשתמש בחומר באנגלית, לאור חוסר ידיעת השפה האנגלית בקרב המגזר החרדי.

בקמפוס לוסטיג עומדת לרשות הסטודנטיות ספרייה קטנה, אולם בקיץ 2014 אמורה להיפתח ספרייה גדולה יותר בבניין הסמוך.

מרבית הספרות האקדמית המקובלת בעברית עומדת לרשות הסטודנטיות. כן נמסר לנו כי באופן כללי בקשות ממרצים או סטודנטיות להזמנת חומר שאינו מצוי בספרייה נענות בחיוב, והחומר הנוסף מועמד לרשות הסטודנטיות כל עוד הוא עומד בתנאי הסינון של המגזר החרדי. דוגמא לחומר שנדרש על ידי המרצים והועמד לרשות הסטודנטיות הוא עיתונות כלכלית בעברית.

בקמפוס דעת הספרייה נפתחה זה עתה ומבחר הספרים בה קטן מאוד, והיא מצויה בתהליך הרחבה. עם זאת, הספרייה של מכון טל ממוקמת בבניין הסמוך, ולדברי הסטודנטיות שעיימן נפגשנו הן משתמשות בספרייה זו והביעו שביעות רצון מרמתה. ההנהלה מסרה כי למרות עובדה זו יש הכרח בהקמת ספרייה נפרדת בקמפוס דעת, שכן הורי הסטודנטיות אינם מעוניינים בתשתיות משותפות, ובכללן ספריות, לקמפוס החרדי והחרדלי.

רמת הספרניות טובה. נראה כי הן ידעניות וכי הן מסורות ונענות לבקשות הסטודנטיות והמרצים. הוועדה ממליצה תוספת ספרי לימוד באנגלית לסילבוסים ובהתאם - לספרייה, ולו כספרי רשות.

מעבדות מחשבים ובסיסי מידע

בשני הקמפוסים קיימות מעבדות מחשבים. המעבדות עומדות בסטנדרטים סבירים והן מצוידות בתוכנות ובאינטרנט כשר (כלומר בעל מערכת המסננת אתרים שתוכנם אינו רצוי, לדעת ההנהלה). לדברי ההנהלה והמרצים, כל האתרים הנדרשים לצורך הקורסים עומדים לרשות הסטודנטיות.

מעונות לתינוקות

בקמפוס חרדי המשרת נשים קיומו של מעון לתינוקות הכרחי. רוב הסטודנטיות נישאות ויולדות בזמן לימודי התואר (ואף יותר מפעם אחת), ורבות מהן מתחילות אותו כשהן נשואות ומטופלות ביותר מילד אחד. ברוב המקרים, הן חוזרות ללימודי התואר זמן קצר מאוד לאחר הלידה משום שהן רוצות להשלים את התואר במהירות הרבה ביותר ולצאת לפרנס את משפחתן.

בעיית הטיפול בתינוקות בעת שהן נמצאות במוסד מטרידה אותן מאוד, ולכן חשיבותו של מעון לתינוקות בקמפוס במחיר סביר היא קריטית.

בלוסטיג-דעת קיימת בעיה של עלות גבוהה של המעונות. הסטודנטיות ציינו כי מחיר המעון הוא קושי משמעותי עבורן. תגובת ההנהלה הייתה כי אין ביכולת המוסד לסבסד את המעון. כתוצאה מכך הסטודנטיות בדעת כמעט ואינן נעזרות במעון. בלוסטיג הביקוש דל מלכתחילה.

נגישות לנכים

קמפוס לוסטיג אינו נגיש לנכים כיום, אך מתוכננת בניית מעלית בשנה הבאה.

בקמפוס דעת קיימת נגישות מלאה לנכים.

הוראה ותוצאות למידה

התרשמנו מרמת המחויבות הגבוהה של סגל ההוראה. המוסדות מתייחסים ברצינות להערכות ההוראה של הסטודנטיות ופועלים במרץ לתקן פגמים בהוראה. נעשה מאמץ לשמור על אחידות חומר ההוראה בין הקמפוסים השונים ובין המבחנים בקורסים, כך שבאותו קורס יהיה סילבוס זהה ומבחן זהה ללא קשר למיקום הקורס והקהל.

במכון לב ובשתי התוכניות החרדיות שהוא מקיים ניתנות בחינות זהות באותו מועד, והבחינות נבדקות באופן רחבי. על כן, ברור כי התוכניות החרדיות במכון לב עומדות בסטנדרטים של מוסד האם מבחינת רמת המבחנים ואופן בדיקתם.

בתכניות ב"א בחשבונאות יש אמות מידה ברורות לתוצאות ההוראה: המבחנים של מועצת רואי חשבון. אין ספק כי תלמידות שתי התכניות (לוסטיג-דעת מצליחות יפה מאד במבחני המועצה, כך שאפשר להסיק שבאופן כללי המוסדות מקיימים את מבחן תוצאות הלמידה.

במנהל עסקים המצב יותר מסובך: אין מדד חיצוני לאיכות לאחר סיום התואר. התרשמנו שאיכות הסטודנטיות במנהל עסקים נמוכה מזו של חשבונאות, ושלסטודנטיות קשה יותר למצוא תעסוקה הולמת. אנחנו מעירים כי מצב זה אינו ייחודי לתכניות החרדיות: גם בתכניות "חילוניות" קיימת בעיה של תעסוקה בתחום.

סיכום והמלצות

תכניות ייעודיות לחרדים הן כנראה הכרחיות מבחינה לאומית בכדי לקדם את האינטגרציה של הציבור החרדי בשוק העבודה ובחברה הישראלית. לפיכך הוועדה מברכת על המאמץ של המל"ג ושל המוסדות שסקרנו לקיים לימודים ברמה נאותה לאוכלוסייה שברוב המקרים מגיעה ללימודי ב"א ללא הכנה מספקת. התרשמנו מרצינות הסגל והסטודנטיות. בשתי התכניות נעשה מאמץ מוצלח לקיים את הלימודים לחרדים ברמה ובאיכות דומות לתכניות מקבילות במוסד.

אנחנו ממליצים שבכל התכניות יושם דגש על עיבוי משמעותי כדלקמן:

- הוועדה סבורה כי הוראת המתמטיקה והאנגלית דורשת תגבור הן בשלב המכינה והן במהלך התואר.
- בלוסטיג-דעת יש פרויקט אינטגרטיבי (מעין internship) לקראת סוף הלימודים. התרשמנו שפרויקט זה עוזר לסטודנטיות בהכרת סביבת העבודה במשק, בהפנמת החומר הנלמד במהלך התואר, וכמובן גם במציאת עבודה לאחר הלימודים.
- באופן כללי, צריך להגביר את חשיפת הסטודנטיות לנעשה במשק. בכל התוכניות ראוי להביא יותר מרצים חיצוניים, לארגן כנסים העוסקים בנושאים מרכזיים בכלכלה הישראלית, ולערוך סיורים בגופים שונים במשק.
- סטודנטיות זקוקות לעזרה בהכוונת קריירה, החל באספקטים טכניים כגון כתיבת קורות חיים והכנה לראיונות וכלה ביצירת קשרים עם מעסיקים פוטנציאליים. בוגרות המוסדות יכולות לספק הדרכה, עזרה וחונכות.

על החתום:

שלום זוטא

ד"ר שלומית זוטא

שמעון בנינגה

פרופ' שמעון בנינגה, יו"ר

יונתן קורנבלוט

פרופ' יונתן קורנבלוט (אמריטוס)

יצחק פריד

פרופ' יצחק פריד

כ"א כסלו, תשע"ד
24 נובמבר, 2013

לכבוד
 פרופ' שמעון בנינגה, הפקולטה לניהול, אוניברסיטת תל אביב
 ד"ר שולמית זוטא, ביה"ס לניהול וכלכלה, המכללה האקדמית תל אביב-יפו
 פרופ' יצחק פריד, הפקולטה לניהול, אוניברסיטת סירקיוס, ניו-יורק, ארה"ב
 פרופ' יונתן קורנבלוט (אמריטוס), בית הספר למנהל עסקים, האוניברסיטה העברית

נכבדיי,

הריני מתכבדת למנותכם חברים בוועדה להערכת איכות הלימודים במנהל עסקים וניהול במסגרות החרדיות.

הוועדה מתבקשת לבדוק את הנושאים הבאים ולהגיש לות"ת ולמלי"ג דו"ח מסכם הכולל מסקנות והמלצות באשר לרמתן של התכניות ולמידת זהותן למוסדות האם, תוך התייחסות לנושאים הבאים:

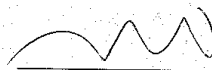
- התנהלות אקדמית ואדמיניסטרטיבית.
- תכנית הלימודים, כולל סילבוסים ודרישות הקורסים.
- סגל, כולל קורות חיים ואיכות ההוראה.
- פרופיל הסטודנטים: פרופיל הקבלה ואופן קבלה כולל הדרישות לסיום התואר.
- תשתיות: מבנה, כיתות לימוד, חדרי סגל, מזכירות, ספרייה ומאגרי מידע.
- תוצאות הלמידה בשני מישורים: א. רמת הבחינות, עבודות ופרויקטים וממוצע הציונים; ב. תעסוקת הבוגרים (כגון: אופי התעסוקה, המשך לימודים אקדמיים).

אני מאחלת לכם עבודה פורייה.

פרופ' שמעון בנינגה יכהן כיו"ר הוועדה.

גב' אלכס בוסלוביץ-ביליק תרכז את עבודת הוועדה.

בברכה,

פרופ' חגית מסר-ירון
סגן יו"ר המלי"ג

העתק:

פרופ' מנואל טרכטנברג – יו"ר ות"ת
 גב' מיכל נוימן – סמנכ"ל האגף להערכת איכות והבטחתה
 גב' אלכס בוסלוביץ-ביליק – מרכזת הוועדה, האגף להערכת איכות והבטחתה
 מר רביד עומסי-מנהל פרויקט המח"רים

לו"ז לביקורי הוועדה להערכת איכות מנהל עסקים במסגרות החרדיות

מעודכן ליום 3.3.14

מיקום	ביקור/פגישה	תאריך
המועצה להשכלה גבוהה רח' ז'בוטינסקי 43 ירושלים. (חדר ישיבות תמר)	יום הכנה	23.3.14 יום ראשון 09:00-18:00
מכון לוסטיג אלוף דוד 187 רמת גן	ביקור	24.3.14 יום שני 13:00-20:00
מכון דעת בית הדפוס 9, גבעת שאול, ירושלים	ביקור	25.3.14 יום שלישי 10:00-18:00
הקרית האקדמית אונו רח' יהדות קנדה 29, אור יהודה	ביקור	26.3.14 יום רביעי 10:00-16:30
הקרית האקדמית אונו- דרך אגודת ספורט הפועל, ירושלים	ביקור	27.3.14 יום חמישי 10:00-16:30
מלון דן פנורמה, תל אביב	כתיבה	28.3.14 יום שישי 09:30-15:00

<p>מרכז הכנסים והאירוח אפעל ברמת אפעל רח' היסמין 1, רמת אפעל</p>	<p>כתיבה</p>	<p>30.3.14 יום ראשון 10:00-18:00</p>
<p>המועצה להשכלה גבוהה רח' ז'בוטינסקי 43 ירושלים. (חדר ישיבות תמר)</p>	<p>כתיבה+סיכום</p>	<p>31.3.14 יום שני 10:00-18:00</p>